

In wereld met absolute schaarste gaat groei uiteindelijk altijd ten koste van een ander

Debat over groei is belangrijk, maar moet ook gaan over vraag of we nog wel meer groei willen

Auke Pols

SER-voorzitter Wiebe Draijer vindt dat er een breed debat moet komen over het stimuleren van de groei van de Nederlandse economie (FD, 7 februari). Hiermee sluit hij aan op het groeidebat dat al langer in deze krant loopt. Dit debat is belangrijk, maar wat mij betreft moet het niet (alleen) gaan over de vraag hoe we nog wat groei uit onze economie kunnen persen. Het gaat vooral om de vraag waar economisch groeibeleid ons heeft gebracht en of we nog verder die kant op willen.

Het is een basale aanname van economen en politici dat economische groei goed en noodzakelijk is. Meer groei is echter niet altijd beter. Economische groei heeft het Westen veel welvaart gebracht, maar met de snelle groei van veel opkomende economieën wordt steeds duidelijker dat we leven in een wereld van absolute schaarste. We stoten meer broeikasgassen uit dan onze atmosfeer en oceanen kunnen verwerken en onze biobrandstofambities zijn niet haalbaar zonder waterbronnen en landbouwgrond uit te putten.

Bovendien profiteren in veel landen vooral de rijken van groei en worden de armen armer. Niets stookt conflicten zo goed op als sociale ongelijkheid. Ons groeibeleid stamt uit een tijd dat grondstoffen onuitputtelijk leken. Dat beleid nu nog volhouden is vragen om problemen.

Inzetten op groei is ook niet de enig mogelijke weg naar belangrijke doelen als het herstellen van werkgelegenheid en het verduurzamen van de samenleving. Ecologisch economen als Tim Jackson (*Prosperity without Growth*) en Joachim Spangenberg hebben laten zien dat een overheid prima een maatschappij draaiende kan houden door economische groei tot bijzaak te maken of deze zelfs af te remmen, bijvoorbeeld door

een limiet te stellen aan het gebruik van grondstoffen en die naar beneden bij te stellen naarmate productie efficiënter wordt. Zo'n maatregel kan leiden tot een duurzaamheidsslag en een ongekende innovatie op het gebied van efficiency en hergebruik. Het kan ons ook waardevolle zaken opleveren die door groei in de

Niet vechten tegen kwakkelende economie, maar inzetten op meer kwaliteit van leven

verdrukking zijn gekomen, zoals stilte en schone lucht. Op deze manier kunnen we van de nood een deugd maken: niet uit alle macht vechten tegen de kwakkelende economie, maar haar omarmen en inzetten op meer kwaliteit van leven.

Een maatschappij zonder economische groei is niet zonder uitdagingen. We zullen bijvoorbeeld schaarse middelen meer moeten verdelen om te zorgen dat iedereen genoeg heeft. Sommigen zullen er daardoor in rijkdom op achteruit gaan. Maar het is een optie die we nader kunnen én moeten uitwerken, want in een wereld met absolute schaar-

ste gaat groei uiteindelijk altijd ten koste van een ander. Fossiele brandstoffen laten dit goed zien: wij hebben de baten van het opstoken, de kosten in de vorm van klimaatverandering en grondstofschaarste liggen bij arme landen en onze kinderen. Nu inzetten op economische groei is stellen dat wij de (gehoopte) resulterende welvaart harder nodig hebben dan andere mensen op deze planeet.

Daar mogen we het wel eens over hebben in een groeidebat.

Auke Pols is milieufilosoof aan de Technische Universiteit Eindhoven.